

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN

A Szegedi Ítéltábla mint másodfokú bíróság Szegeden, 2010. május 4. napján tartott fellebbezési nyilvános ülés alapján meghozta a következő

Í T É L E T E T :

A hivatali visszaélés büntette miatt **I.rendű vádlott és társa** ellen indított büntetőügyben a **Békés Megyei Bíróság** 2009. november 4. napján kihirdetett **13.B.265/2009/21.** számú végzését **m e g v á l t o z t a t j a** az alábbiak szerint:

az I.r. vádlott és a II.r. vádlott

b ű n ö s

hivatali visszaélés büntetében (Btk. 225. § 1. fordulat).

Ezért a vádlottakat egyezően 100 (egyszáz) napi tétel pénzbüntetésre í t é l i .

A pénzbüntetés egy napi tételének összegét mindkét vádlott esetében 2.000.- (kettőezer) forintban állapítja meg.

Az így kiszabott, személyenként 200.000.- (kettőszázezer) forint pénzbüntetést, meg nem fizetés esetén, fogházban végrehajtandó szabadságvesztésre kell átváltoztatni oly módon, hogy egy napi tétel összegének a helyébe egy napi szabadságvesztés lép.

Egyebekben az első fokú végzést helybenhagyja.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I N D O K O L Á S :

Az elsőfokú bíróság az I.r. és a II.r. vádlottakkal szemben hivatali visszaélés büntette miatt indult büntetőeljárást megszüntette és mindkét vádlottat megrovásban részesítette.

Kötelezte a vádlottakat személyenként 2.850.- forint bűnügyi költség megfizetésére.

Az első fokú végzés ellen fellebbezést jelentett be az ügyész, mindkét vádlott vonatkozásában az eljárás megszüntetése és megrovás alkalmazása miatt, bűnösség megállapítása és pénzbüntetés kiszabása érdekében és a vádlottak védője, az I.r. vádlott vonatkozásában elsődlegesen az eljárás elévülés miatt történő megszüntetése, másodlagosan bűncselekmény hiányában felmentésért, a II.r. vádlott vonatkozásában bűncselekmény hiányában felmentésért.

A Szegedi Fellebbviteli Főügyészség Bf.378/2009. számú átiratában az ügyészi fellebbezést indokaival egyezően azzal a módosítással tartotta fenn, hogy az ítélet tábla az elsőfokú bíróság végzését az eljárás megszüntetésére vonatkozó rendelkezést mellőzve változtassa meg, a vádlottak bűnösségét állapítsa meg hivatali visszaélés büntetében és velük szemben pénzbüntetést szabjon ki.

Az első fokú végzés tényállásában elírást, a minősítésnél jogszabályhely hiányos felhívását észrevételezte.

A másodfokú eljárásban a védő a fellebbezését két beadványban írásban indokolta és módosította, melyhez a fellebbezési nyilvános ülésen a vádlottak is csatlakoztak. Ebben elsődlegesen bűncselekmény hiányában mindkét vádlott felmentését, másodlagosan az I.r. vádlott vonatkozásában az első fokú végzés hatályon kívül helyezését és az eljárás elévülés miatti megszüntetését, harmadlagosan az első fokú végzés helybenhagyását indítványozta.

A felmentésre irányuló indítványát arra alapította, hogy a bűncselekmény Btk. 10. § (1) bekezdése szerinti fogalmi feltételei egyik vádlott esetében sem állapíthatók meg. Vitatta, hogy az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás mellett a hivatali visszaélés büntetvének törvényi tényállása megvalósult.

Az elévülés az I.r. vádlott vonatkozásában szerinte azért következett be, mert amennyiben a vádlott részéről a hivatali kötelesség megszegése megtörtént, a cselekmény 2006. április 5. napján befejezetté vált. Ekkor ugyanis, a 45/2006. számú testületi határozat meghozatalával megtörtént a döntés az állami támogatás felosztásának módjáról és ezen időponttól számítva a vádlott hivatali visszaélés miatti begyánúsításáig, vagyis 2009. május 22. napjáig a cselekmény elévülési ideje - a 3 év - eltelt.

Hivatkozott még, a Belügyminisztérium Önkormányzati Gazdasági Főosztálya és a Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Igazgatósága által kiadott tájékoztatóra, mely szerint a kérdéses Kormányrendelet végrehajtásával

Bf.I.7/2010/6.

kapcsolatos feladatok nem minősültek államigazgatási hatósági eljárásnak. Álláspontja szerint, ebből következően, a vádlottak sem minősültek ennek végrehajtása során hivatalos személynek.

Az ítélet tábla az ügyészi fellebbezést ítélte alaposnak és az ügyészi észrevételeket is osztotta.

Az elsőfokú bíróság végzését és az azt megelőző bírósági eljárást a Be. 348. § (1) bekezdése alapján felülbírálván az ügy érdemére kiható eljárási szabálysértést nem észlelt, az iratok egybehangzó adataira és a vádlottaknak a fellebbezési nyilvános ülésen tett nyilatkozatára figyelemmel az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást a Be. 352. § (1) bekezdés a) pontja alapján az alábbiak szerint kiegészítette, illetve helyesbítette:

az I.r. vádlott a vagyonaként feltüntetett háznak, lakásnak és személygépkocsinak csak 1/2 részben tulajdonosa, melyek értéke összesen kb. 8.000.000.- forint. Vagyona még, több mint 1 hektár területű, kb. 200-300.000.- forint értékű szántó és egy szántóként használt forgalomképtelen építési telek.

A II.r. vádlott felesége rokkantsági nyugdíjas, havi nyugdíja 48.000.- forint és a nevén van egy személygépkocsi. A vádlott vagyona még 8.300 négyzetméter területű kb. 100.000.- forint értékű szántó terület 1/2 része. A házingatlanok és a személygépkocsi értéke összesen kb. 6.000.000.- forint.

Magas vérnyomás megbetegedésben is szenved.

Nyilvánvalóan elírás miatt az első fokú végzés tényállása

5. oldal utolsó bekezdés 1. sorában szereplő összeg helyesen: 146.858.000- forint, a 6. oldal 4. bekezdésének 2. sorában helyesen: 83 tulajdonosról van szó és a 7. oldal 3. bekezdésének 4. sorában szereplő Fővárosi Bíróság ítéletének száma helyesen: 64.P.20.067/2009/5. és ebből következően a végzés 12. oldal 4. és 6. bekezdésében is ez a szám a helyes.

A Fővárosi Bíróság ezen ítélete 2010. február 11. napján a Fővárosi Ítélet tábla 5.Pf.21.602/2009/4. számú helybenhagyó ítéletével jogerőre emelkedett.

Az I.r. vádlott a Btk. 137. § 1/j. pontja,
a II.r. vádlott a Btk. 137. § 1/g. pontja alapján volt hivatalos személy.

Egyebekben az első fokú végzés tényállása hiánytalan, azt a fenti kiegészítésekkel és helyesbítésekkel az ítélet tábla ítélezésének alapjául elfogadta.

A felmentésre irányuló fellebbezések az elsőfokú bíróság által megállapított tényállásból levont jogi következtetéseket támadták. Nevezetesen azt, hogy a vádlottak egyébként nem vitatott, tényállásban megállapított magatartásukkal megvalósították-e a hivatali visszaélés büntettét. E bűncselekmény törvényi tényállási elemeit a konkrét cselekményre vetítve a következők állapíthatók meg:

Először azt kellett vizsgálni, hogy a vádlottak hivatalos személyek voltak-e.

A helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (a továbbiakban Ötv.) 32. §-a kimondja, hogy a polgármester tagja a képviselő testületnek, a 36. §-ában meghatározott feladatok alapján pedig a jegyző az önkormányzat közigazgatási-szakmai vezetője.

A büntető törvény alkalmazásában hivatalos személy a Btk. 137. § 1/g. pontja alapján a helyi önkormányzati testületek tagja, az 1/j. pontja alapján az önkormányzati igazgatási szervnél szolgálatot teljesítő személy, akinek a tevékenysége a szerv rendeltetésszerű működéséhez tartozik.

A részletezett jogszabályhelyek alapján az I.r. vádlott munkakörénél fogva, a II.r. vádlott közjogi tisztsége folytán volt hivatalos személy. Mégpedig, az I.r. vádlott mint **(Település)** Nagyközség Önkormányzatának jegyzője, a Btk. 137. § 1/j. pontja, a II.r. vádlott mint **(Település)** Nagyközség Önkormányzatának polgármestere a Btk. 137. § 1/g. pontja alapján.

Ilyen szempontból annak nincs jelentősége, amire a védő hivatkozott, hogy az egyes károsultak támogatási ügye nem minősült államigazgatási hatósági eljárásnak. Az Ötv. 7. §-a szerint kormányrendelet csak kivételesen ruházhatja fel a polgármestert államigazgatási hatósági hatáskörrel, a jegyzőnek pedig - az Ötv.-n kívül - törvény vagy kormányrendelet is megállapíthat államigazgatási feladatot, illetve hatósági hatáskört. Nyilvánvaló, hogy a jelen esetben az említett tájékoztatóban azért tartották szükségesnek annak rögzítését, hogy a kérdéses Kormányrendelet végrehajtása milyen eljárásnak minősül, mert maga a rendelet a fentiek szerinti felhatalmazást nem tartalmazott. A fent kifejtettek alapján a vádlottak hivatalos személy minősége a támogatás kérdésében is, a tájékoztatóban foglaltaktól függetlenül megállapítható.

A 181/2005. (IX.9.) Kormányrendelet 5. § (1) bekezdése egyértelműen tartalmazza, hogy az egyes károsultak támogatása vissza nem térítendő állami
Bf.I.7/2010/6.

támogatás és ezzel kapcsolatban a 4. § (2) bekezdése a jegyző, a (3) bekezdése pedig a polgármester feladat és hatáskörét tartalmazza. A vádlottak a Kormányrendeletben előírtakat megszegték, mert ettől eltérő állami támogatási formát alkalmaztak, ezáltal a hivatali kötelességüket megszegték.

A Kormányrendelet 4. § (2) bekezdése arról rendelkezik, hogy a károsultak támogatásánál, illetve a keretösszeg elosztásánál a károsultak egyedi szociális helyzetét és rászorultságát, illetve önerejét, valamint a helyi szociális ellátásokat szabályozó rendelet vonatkozó rendelkezéseit figyelembe kell venni. A vádlottak arra hivatkoztak, hogy a helyi rendeletet ennek alapján alkalmazták és, hogy e jogszabályhely ellentétes a Kormányrendelet 5. §-ával.

Az ítélet tábla a vádlottak fentiek szerinti hivatkozását alaptalannak találta. Teljesen nyilvánvaló ugyanis, hogy a Kormányrendelet 4. § (2) bekezdése szerinti szempontokat a vissza nem térítendő állami támogatás elosztásánál kellett figyelembe venni. A vádlottaknak a Kormányrendelet végrehajtásával kapcsolatban tett intézkedései, megnyilvánulásai azt támasztják alá, hogy ezzel maguk a vádlottak is tisztában voltak. A II.r. vádlott még a belügyminisztert is megkereste a rendelet megváltoztatása érdekében, mindketten kifejezésre juttatták, hogy a vissza nem térítendő támogatást méltatlannak találták a korábbi években csak visszatérítendő támogatásban részesült károsultakkal szemben. Továbbá, ezt tükrözik a testületi ülésről készült jegyzőkönyvek is.

Mindezek figyelembevétele mellett is helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság a vádlottak részéről a kötelesség-szegést és az egyenes szándékot.

A vádlottak tudták, hogy a jogszabályellenesen, visszatérítendő formában nyújtott támogatás révén a lakosság egy része hátrányosabb helyzetbe kerül. Ezáltal a jogtalan hátrány okozási célzat is megállapítható.

A fentiek mellett megállapított tényállás megalapozott.

A megalapozott tényállás alapján az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a vádlottak tényállás szerinti magatartásával a terhükre rótt bűncselekmény megvalósult. Ezért a felmentésre irányuló fellebbezések eredményre nem vezethettek.

A vádlottak cselekményét az elsőfokú bíróság a törvénynek megfelelően minősítette. Viszont, a törvényi tényállás kötelesség megszegésével megvalósult fordulatára elmulasztotta felhívni Btk. 225. §-ának az 1. fordulatát, amit az ítélet tábla ezennel pótol.

A védő álláspontjával szemben helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a vádlottak terhére megállapított bűncselekmény büntethetősége nem évült el. A támogatás tárgyában három képviselő testületi határozat meghozatalára került sor. Az utolsó határozat meghozatalának időpontja 2006. június 23. napja. Az első határozatban döntött a testület az állami támogatásnak a vonatkozó Kormányrendelettel eltérő szétosztásáról, a második határozatban az alkalmazott

három támogatási forma százalékos megosztásáról, a harmadikban pedig az ismételten benyújtott kérelmek alapján kiosztásra kerülő konkrét összegekről. Ha ugyanazon ügyben az elkövetési tevékenység, mint jelen esetben ismétlődik, a bűncselekményt az elévülés szempontjából az utolsó elkövetési cselekmény végrehajtása időpontjában kell befejezettnek tekinteni. Tehát helyesen járt el az elsőfokú bíróság, amikor a vádlottak bűncselekménye befejezésének dátumaként 2006. június 23. napját határozta meg és a 3 éves elévülési időt ettől kezdve számolta.

A Btk. 35. § (1) bekezdése szerint az elévülést félbeszakítja a büntető ügyekben eljáró hatóságoknak az elkövető ellen a bűncselekmény miatt fogatosított büntetőeljárás cselekménye. Az ítélkezési gyakorlat szerint e feltételek megvalósulásához együttes követelmény az, hogy ezen büntetőeljárás cselekmény ténybeli alapja egyező legyen az eljárásra okot adó cselekménnyel, amely majd végső soron a vád tárgyát képezi és, hogy az ügy előbbre vitelében az elkövető szerepét tisztázza. A nyomozás elrendelése olyan büntetőeljárás cselekmény, amit az elkövető ellen fogatosítanak, mert ennek alapján a nyomozás az elkövető felelősségre vonása érdekében folyik. Az irányadó bírói gyakorlat szerint az elévülési idő szempontjából annak nincs jelentősége, hogy az elkövető kiléte ismert, vagy sem, az elévülést az ismeretlen tettes személyének felkutatása érdekében fogatosított büntető eljárás cselekmény is félbeszakítja (BH 2008.204.).

A jelen ügyben a vád alapját képező bűncselekmény miatt a nyomozás elrendelésére 2008. április 16. napján került sor, ismeretlen tettes ellen. A fenti szempontokat figyelembe véve helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy ez az eljárási cselekmény az elévülést félbeszakította és mivel a bűncselekmény elkövetésétől, vagyis 2006. június 23. napjától ezen időpontig a 3 év nem telt el, az elévülés egyik vádlott esetében sem következett be.

Rámutat az ítélőtábla, hogy a bírói gyakorlatból ismert olyan eset is, amikor az elévülés személyi feltételét meghatározott személlyel - a későbbi vádlottal - szembeni eljárási cselekményhez kötötték és az első tanúként történt kihallgatását tekintették elévülést félbeszakító eljárási cselekménynek (BH 2007. 363.). Az I.r. vádlottat 2008. október 30. napján (nyomozati iratok 311. oldal), a II.r. vádlottat 2008. október 28. napján (nyomozati iratok 291. oldal) hallgatták ki tanúként. Jelen esetben a **Bf.I.7/2010/6.**

bűncselekmény elkövetésétől ezen időpontokig sem telt el 3 év. Ugyancsak nem telt el a vádlottak 2009. március 26. napján volt első gyanúsítottkénti kihallgatásáig, és a védő által figyelembe venni indítványozott 2009. május 22. napjáig, a vádlottak hivatali visszaélés büntette miatti begyanúsításáig sem. Tehát, ezen időpontok figyelembe vétele esetén sem lenne az elévülés megállapítható.

A kifejtettekre tekintettel helyesen állapította meg a megyei bíróság, hogy a vádlottak büntethetők. Eljárási szabályt sértett viszont, amikor a megrovás alkalmazása mellett a vádlottak bűnösségét nem állapította meg, hanem a büntetőeljárást megszüntette. Ennek az oka az, hogy tévesen, a Be. 267. § (1) bekezdés h) pontját alkalmazta, amely a tárgyalás előkészítése során történő eljárás megszüntetéséről és megrovás alkalmazásáról rendelkezik. A megyei bíróság viszont határozatát tárgyaláson hozta, ezért a Be. 330. §-át kellett volna alkalmaznia. A Be. 330. § (1) és (2) bekezdésének b) pontja alapján pedig a bíróság a vádlottat bűnösnek mondja ki, ha megállapítja, hogy bűncselekményt követett el, és büntethető. A bűnösséget ítéletben állapítja meg és a vádlottat megrovásban is bűnösséget megállapító ítéletben részesíti. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a vádlottak a bűncselekményt elkövették, csak az ezzel járó bűnösségüket nem mondta ki és nem ítéletet, hanem végzést hozott. Valójában viszont a bűnösség fennálltáról van szó, csupán eljárásjogilag hozott tévesen bűnösséget megállapító ítélet helyett, eljárást megszüntető végzést. Ez az eljárási szabálysértés azonban az elsőfokú bíróság határozatát érdemben nem befolyásolta. Az ítéletábró az eljárási szabálysértést kiküszöbölte akként, hogy a Be. 330. § (1) bekezdése alapján a vádlottak bűnösségét a Btk. 225. § 1. fordulatóba ütköző és aszerint büntetendő hivatali visszaélés büntetében megállapította.

A bűnösség megállapítása mellett most már abban kellett állást foglalni, hogy a vádlottakkal szemben elegendő-e az elsőfokú bíróság által alkalmazott intézkedés, a megrovás, vagy büntetés kiszabása szükséges.

Az elsőfokú bíróság által a jogkövetkezmények alkalmazása szempontjából értékelt tényezőket az ítéletábró kiegészíti. A vádlottak javára figyelembe vehető további enyhítő körülmények, hogy mindketten öregségi nyugdíjas korúak, továbbá az I.r. vádlottnál a felesége, a II.r. vádlottnál pedig a saját betegségei.

A vádlottak terhére megállapított bűncselekmény törvényi büntetési tétele 3 évig terjedő szabadságvesztés. Kétségtelen, hogy terhükre róható körülmény nem merült fel, de nem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy mint önkormányzati vezetők egy magasabb szintű jogszabályt, Kormányrendeletet nem tartottak be, hanem azzal ellentétben, a korábbi gyakorlatnak megfelelően jártak el. A jogállamban olyan személyektől, akiktől a jogszabályok betartása elsősorban várható az ilyen magatartás nem megengedett. A kérdéses Kormányrendeletet attól függetlenül kellett volna alkalmazniuk, hogy a településen esetleg az emberek között feszültséget okozott volna, hiszen a megmagyarázásával ennek elodázására is lett volna lehetőség. Kétségtelen, hogy nem a saját hasznukra cselekedtek, de cselekményükkel az egyébként is forráshiányos településnek nagy összegű jogtalan vagyoni hátrányt okoztak. Ugyanakkor nem hagyható figyelmen kívül, hogy a következmények nélkül hagyott, vagy csekély hátránnyal járó ilyen magatartások más önkormányzatok jogszabálykövetését is, kedvezőtlen irányban befolyásolhatják.

Mindezekre figyelemmel, és különösen az általános megelőzés érdekében, az ítélőtábla a vádlottakkal szemben intézkedés helyett - az elkövetéskori törvény alkalmazása mellett - büntetés kiszabását tartotta szükségesnek. Az enyhítő körülményekre tekintettel alkalmazta vonatkozásukban a Btk. 87. § (1) és (2) bekezdés e) pontjában foglalt enyhítő rendelkezést. Mindkét vádlottal szemben pénzbüntetés kiszabását is elegendőnek találta. A pénzbüntetést a Btk. 51. § (1) bekezdése alapján szabta ki, mértékét a Btk. 51. § (2) bekezdése alapján állapította meg. E szerint a kiszabható pénzbüntetés mértéke 30-540 napi tétel, egy napi tétel összege 100-20.000.- forint. Ehhez képest 100 napi tétel pénzbüntetést tartott arányban állónak a vádlottak cselekménye tárgyi súlyával és egyéni bűnösségi fokával. Vagyoni és jövedelmi viszonyaikra figyelemmel az egy napi tétel összegét mindkét vádlott esetében 2.000.- forintban állapította meg. Az így kiszabott, személyenként 200.000.- forint pénzbüntetés meg nem fizetés esetén történő átváltoztatása felőli rendelkezés a Btk. 52. §-án alapul.

A fentiekre tekintettel az ítélőtábla az elsőfokú bíróság végzését a rendelkező rész szerint a Be. 372. § (1) bekezdése alapján megváltoztatta, egyebekben a Be. 371. § (1) bekezdése alapján helybenhagyta.

Az ítélőtábla a bűnösség kérdésében eltérő döntést hozott, de ez az ügyben a fellebbezést a harmadfokú bírósághoz nem nyitotta meg. A Be. 386. § (1) bekezdése értelmében, ha a másodfokú bíróság a bűnösség kérdésében a büntetőjog szabályainak megsértésével az elsőfokú bíróság határozatával ellentétes határozatot hoz, a másodfokú bíróság határozata ellen fellebbezésnek van helye a harmadfokú bírósághoz. Azonban, további feltétel, hogy a másodfokú bíróság által a bűnösségben történő ellentétes döntés a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével történjen. Az elsőfokú bíróság - a már fent kifejtettek szerint - nem anyagi jogi, hanem eljárásjogi hibából nem állapította meg a vádlottak bűnösségét. Az ítélőtábla megállapítása a bűnösség kérdésében anyagi jogilag egyező volt az elsőfokú bírósággal. Tehát, az

Bf.I.7/2010/6.

ítélőtábla nem is volt olyan helyzetben, hogy ebben a kérdésben anyagi jogszabálysértéssel döntsön az elsőfokú bíróságtól eltérően. Csupán az elsőfokú bíróság eljárásjogilag tévesen hozott, eljárást megszüntető rendelkezését változtatta meg úgy, hogy e helyett ugyanazon bűncselekményben a vádlottak bűnösségét állapította meg. Ennek következtében az ítélőtábla, mint másodfokú bíróság jelen ítélete ellen fellebbezésnek nincs helye.

Szeged, 2010. május 4.

Dr. Hegedűs István s.k.
a tanács elnöke

Dr. Nikula Valéria s.k.
a tanács tagja, előadó

Sefta Márta dr. s.k.
a tanács tagja

A Szegedi Ítéltábla Bf.I.7/2010/6. számú ítélete és a Békés Megyei Bíróság 13.B.265/2009/21. számú végzésének a jelen ítélettel meg nem változtatott része mindkét vádlott vonatkozásában a mai napon jogerős és végrehajtható.

Szeged, 2010. május 4.

Dr. Hegedűs István s.k.
a tanács elnöke